

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Mileny Filingerové a soudkyně JUDr. Evy Hodanové a Mgr. Kateřiny Černé ve věci

žalobce:

R[redacted] U[redacted], narozený dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený advokátem Mgr. Martinem Zikmundem
sídlem Šafaříkovy sady 2455/5, 301 00 Plzeň

proti

žalovaným:

1) **JUDr. J[redacted] Š[redacted]**, narozený dne [redacted]
bytem [redacted]
2) **JUDr. M[redacted] Š[redacted]**, narozená dne [redacted]
bytem [redacted]
oba zastoupení advokátem Mgr. Tomášem Pelikánem
sídlem Újezd 450/40, 118 01 Praha 1

o zaplacení 100.000 Kč s příslušenstvím a odměnou, **o odvolání žalovaných** proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 2. srpna 2018, č. j. 41 Cm 101/2017-158

takto:

Usnesení soudu prvního stupně se potvrzuje.

Odůvodnění:

1. Soud prvního stupně shora označeným usnesením přiznal žalovaným osvobození od soudních poplatků do výše 80 %. Uvedl, že žalovaní podali odvolání proti rozsudku ze dne 23. 5. 2018, č. j. 41 Cm 101/2017-112 a zároveň požádali o osvobození od soudních poplatků. Z předložených Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech soud prvního stupně zjistil, že žalovaní jsou starobní důchodci s výměrami důchodů ve výši [redacted] Kč a [redacted] Kč, přičemž z těchto částek jsou sráženy exekuce, takže čisté výše důchodů jsou [redacted] Kč pro žalovaného 1) a [redacted] Kč pro žalovanou 2). Dále z prohlášení vyplývá nepříznivý zdravotní stav obou žalovaných a výdaj za nájemné 3.500 Kč. Soud prvního stupně poukázal na podmínky poplatkové moderace upravené ust. § 138 odst. 1 o. s. ř. i na účel této zákonné úpravy a zdůraznil, že je na žadateli, aby hodnověrným způsobem osvědčil potřebnost osvobození od soudních poplatků. V poměrech posuzované věci neshledal zvláště závažné důvody pro úplné osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že oba žalovaní jsou příjemci dávek důchodového pojištění. Vzal v úvahu nepříznivý zdravotní stav žalovaných, potřebu léků i jejich nemajetnost, naproti tomu nepřihlédl k tomu, že proti žalovaným je vedeno exekuční řízení, když uzavřel, že z žádného zákonného ustanovení nevyplývá, že úhrada jakýchkoli jiných závazků má přednost před zaplacením soudního poplatku. Nařízené exekuce nejsou a nemohou být „polehčující okolností“, jak plyne i z usnesení Ústavního soudu I. ÚS 3769/12. Soud prvního stupně dále přihlédl k výši soudního poplatku za odvolání, která činí 5.017 Kč, „po snížení na 20 % činí 1.003 Kč“, a uzavřel, že jde o částku, kterou ze svých příjmů mohou žalovaní společně a nerozdílně zaplatit.

Shodu s prvopisem potvrzuje Iveta Beranová.

2. Žalovaní společně podali proti usnesení včasné odvolání, v němž navrhli jeho změnu tak, aby jim bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu. Namítli, že soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním a vyvodil nesprávný právní závěr, že v daném případě nejsou dány zvláště závažné důvody pro osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu. Žalovaní jsou nemajetnými starobními důchodci s nepříznivým zdravotním stavem, proti nimž je vedeno exekuční řízení JUDr. Janem Fendrychem, soudním exekutorem Exekutorského úřadu Praha 2, pod sp. zn. EX 1538/15 k vymožení dluhů, jež nejsou schopni splácet. Je pravdou, že jsou příjemci dávek důchodového pojištění (starobního důchodu) ve výši █████ KČ, resp. █████ KČ, nicméně soud prvního stupně nedostatečně reflektoval, že tento jediný příjem žalovaných je téměř celý vynakládán na srážky v rámci výše uvedených exekučních řízení (2.643 KČ a 1.435 KČ), na bydlení (celkem 7.000 KČ) a na další náklady nezbytné k zajištění základních životních potřeb žalovaných (potraviny, léky, ošacení), když tyto náklady jsou navíc zvýšené z důvodu nepříznivého zdravotního stavu. Po jejich zaplacení žalovaným nezbývá potřebné množství disponibilních finančních prostředků ke splnění poplatkové povinnosti, přičemž žalovaní ani nevlastní žádný majetek větší hodnoty, který by za účelem zaplacení poplatku mohli zpeněžit. Žalovaní tedy nejsou objektivně schopni platit soudní poplatky v nadepsaném řízení, byť i jen v rozsahu 20 %, a případná poplatková povinnost v této výši by pro ně znamenala překážku přístupu k soudu a zakládala nemožnost bránit svá práva v soudním řízení. Je rovněž zřejmé, že v daném případě se ze strany žalovaných nejedná o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva.
3. Odvolací soud přezkoumal napadené usnesení podle ust. § 212 a § 212a o. s. ř., aniž za tímto účelem nařizoval jednání (§ 214 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.) a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
4. Podle ustanovení § 138 odst. 1 o. s. ř. na návrh může předseda senátu přiznat účastníkovi zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva; přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li proto zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.
5. Pokud jde o úspěšnost odvolání žalovaných proti rozsudku, odvolací soud shodně se soudem prvního stupně konstatuje, že na základě uváděných odvolacích důvodů nelze uzavřít, že obrana žalovaných je zjevně bezúspěšná. Aniž by v tomto stadiu odvolacího řízení bylo možno jakkoliv předjímat jeho výsledek, lze tedy výlučně pro účely rozhodnutí o shora uvedených žádostech považovat tento předpoklad za splněný.
6. Ohledně posouzení poměrů žalovaných vyšel odvolací soud ze shora uvedených zjištění, která učinil soud prvního stupně z listin, předložených žalovanými. Vyplývá z nich, že žalovaný 1) pobírá starobní důchod ve výši █████ KČ měsíčně, z něhož jsou na základě exekučního příkazu č. j. 132 EX 1538/15-18 ze dne 28. 5. 2015 prováděny srážky ve výši 2.643 KČ, jeho čistý měsíční příjem tedy činí █████ KČ. Žalovaný 1) nemá žádný jiný příjem ani žádný majetek, podle předložených lékařských zpráv trpí chronickou ischemickou chorobou srdeční a diabetem. Rovněž žalovaná 2) je příjemcem dávek důchodového pojištění (starobní důchod) ve výši █████ KČ měsíčně, s tím, že po odečtení srážek prováděných na základě exekučního příkazu č. j. 132 EX 1538/15-18 ze dne 28. 5. 2015 činí výše její příjmu █████ KČ měsíčně. Nemá žádný jiný příjem z jiných zdrojů ani žádný majetek. Trpí diabetem a hypertenzí. Podle předložených prohlášení hradí každý ze žalovaných měsíčně nájemné ve výši 3.500 KČ.
7. Soud prvního stupně ve svém rozhodnutí vzal všechny shora uvedené skutečnosti v úvahu a přistoupil k zásadnímu snížení poplatku za odvolání (z částky 5.017 KČ na částku 1.003 KČ). V dané souvislosti je však třeba upozornit, že není správný jeho závěr, podle něhož je poplatková povinnost žalovaných společná. Solidární poplatková povinnost ve smyslu ust. § 2 odst. 8 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v platném znění, nastupuje pouze tam, kde hmotné

právo neumožňuje, aby předmět řízení byl projednán samostatně vůči každému společníkovi, a úkon jednoho z nich zavazuje všechny ostatní, tj. v případech nerozlučného procesního účastenství (srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2259/2013 či usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2011, sp. zn. I. ÚS 224/11). Shora uvedené ustanovení se tak na situaci, která nastala v projednávané věci (když každý ze žalovaných podal - s účinky jen pro sebe - odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně), nevztahuje a povinnost hradit zákonem stanovený poplatek za řízení proto stíhá každého z odvolatelů samostatně.

8. Se soudem prvního stupně je však nutno souhlasit v tom, že v poměrech posuzované věci nelze shledat podmínky pro úplné osvobození žalovaných od soudních poplatků. Jak uzavřel Nejvyšší soud v usnesení ze dne 8. 1. 2018, č. j. 32 Cdo 4707/2017, s účinností od 1. 9. 2011 došlo zákonem č. 218/2011 Sb. ke zpřísnění možnosti přiznat plné osvobození od soudních poplatků tím, že je stanovena podmínka existence zvlášť závažných důvodů. Tento zákonný požadavek byl veden snahou zákonodárce, aby se účastník, který nemá dostatek prostředků na zaplacení soudních poplatků v plné výši, podílel alespoň dílčí částkou, kterou je schopen zaplatit, na nákladech soudního řízení. V daném případě však žalovaní argumentovali pouze okolnostmi (čerpání starobního důchodu, nepříliš dobrý zdravotní stav, probíhající exekuční řízení), které nelze v žádném směru považovat za mimořádné. Žádné zvlášť závažné důvody, na jejichž základě by bylo možno přijmout závěr, že ani zaplacení zbývajících částí poplatku objektivně není v jejich možnostech a že je tedy nutno přistoupit k jejich úplnému osvobození od poplatkové povinnosti ve smyslu ust. § 138 odst. 1 o. s. ř., však v daném případě netvrdili a tedy ani neprokázali.
9. Odvolací soud proto napadené usnesení podle ust. § 219 o. s. ř. jako věcně správné potvrdil.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 19. prosince 2018

Mgr. Milena Filingerová v. r.
předsedkyně senátu